

2017

Region Uppsala län

PLAN OCH BUDGET

Kristdemokraterna

Politisk inriktning

Kristdemokraterna förespråkar gemensamt finansierade välfärdstjänster. Men Kristdemokraterna anser inte att höjda skatter automatiskt innebär bättre välfärd. Snarare är det med väl avvägda skattesänkningar på arbete, sparande och företagande som positiva välfärdseffekter uppnås. Detta genom att det skapas nya jobb och företag samt att människor får behålla en större del av sin inkomst. Den högre tillväxt som följer av detta gör att landstingets skatteintäkter växer och vi kan utöka och förbättra vården och kollektivtrafiken. Genom en väl fungerande kollektivtrafik bidrar vi dessutom till tillväxten i hela vårt län.

Vår politik bygger på insikten om att den offentliga sektorn är nödvändig för att skapa strukturer för tillväxt och ett gott samhälle. Men det är ett framgångsrikt näringsliv och människors arbete som är grunden för vår gemensamma välfärd.

Poängen med valfrihet inom sjukvården är att patienten ska äga makten över sin vårdssituation. Det är därför viktigt för oss kristdemokrater med patientinflytande. När människor känner att de har makt att påverka sin egen situation så ökar också välbefinnandet. Det är viktigt att vi i ett land med väl utbyggd välfärd litar på våra medborgare och deras förmåga att fatta kloka och riktiga beslut.

Under de åtta år då vi kristdemokrater tillsammans med Alliansen styrde landstinget ökade vi människors inflytande över sin egen vårdssituation. Rätten att välja och välja bort ska värnas – inte bara när vi är friska eller mitt i livet, utan också när vi blir äldre eller sjuka. Vi kan aldrig acceptera att patientens inflytande över sin egen vårdssituation hotas till förmån för mer politiska ovanifrånlösningar.

Det är viktigt att värna livet oavsett om du är frisk eller sjuk. Därför vill vi Kristdemokrater förhindrar att det skapas ett samhälle där bara den som är frisk får plats. Vi vänder oss mot såväl utsorterande fosterdiagnostiskt som möjligheten till aktiv dödshjälp. Det är viktigt att sjukvården inte skickar ut signaler till svårt sjuka att vi inte orkar göra deras liv värda att leva, så vi hjälper dem att trycka på "av-knappen".

Vi blir fler och vi lever längre och därför måste vården i länet byggas ut. Det måste göras på ett sätt som ger oss mer vård för pengarna. Vi Kristdemokrater tror att det görs bäst genom att utveckla vården i hela länet och att flytta mer vård närmare patienterna.

Det kan vara specialistmottagningar på fler orter, vård på distans, ökade digitala inslag i vården och mer mobila team.

Hälso-och sjukvård

Patienten före systemet

En framgångsrik vård bygger på professionalism och kvalitet och på vikten av att ta tillvara på patientens engagemang och val. Enligt patientlagen har patienten rätt att få information om det förväntade vård- och behandlingsförloppet samt rätt att vara med och välja behandlingsalternativ och vårdgivare. Där patienten ses som en partner snarare än bara en passiv mottagare av en bedömning eller behandling ökar hälsan. Detta kan tyckas självklart men samtidigt visar mätningar från jämförbara länder att svenskar känner sig mycket mindre delaktiga i sin vård och att den upplevs mindre patientcentrerad.

Vården kan inte organiseras i stuprör utan måste organiseras efter patienter och processer. Multidisciplinära samarbeten och förebyggande vård gör att patienters sjukvård och framförallt deras hälsa och sjukdomsbild kan förbättras. Genom att ha en helhetssyn och hälsofrämjande inriktning kan både människoliv och pengar räddas.

För att valfriheten ska bli en verklighet behövs valmöjligheter. Därför uppmuntrar vi att fler entreprenörer i vårdsektorn etablerar sig i vårt län genom att förbättra förutsättningarna för nya vårdföretag. Detta genom att justera regelverken i de olika vårdvalen, främst för att gynna mindre aktörer. Landstinget måste också behandla offentliga och privata vårdgivare lika.

Alla patienter ska känna sig trygga med vården i vårt län. Vården behöver därför fungera för dem som av någon anledning inte vill välja eller kan välja. . Ett fortsatt samarbete ska därför utvecklas med kommunerna. De mest sjuka äldre har idag många vårdkontakter både med kommunen och regionen. Samordningen däremellan måste fungera smärtfritt för den äldres del. De administrativa gränserna får inte skapa en otrygghet för patienten. För att lyckas med detta måste utvecklingen av närvård påskyndas.

Uppsala ska införa särskild ersättning för att vårdcentraler ska kunna bedriva äldremottagningar för personer över 75. Äldremottagningarna ska vara lätta att få kontakt med, det ska finnas möjlighet att ställa frågor om det friska åldrandet, få hjälp med genomgång av medicin och kunna bli erbjuden en fast vårdkontakt.

- Skapa förutsättningar för fler entreprenörer i vården
- Inför äldrecentraler inom primärvården
- Återinför vårdvalet för öron-näsa hals

Vård i hela länet

Uppsala läns befolkning växer och det gör även behovet av vård. Vi menar att det inte är realistiskt eller önskvärt att all den ökade specialistvården ska utföras på Akademiska sjukhuset. En sådan utveckling skulle leda till tre saker; längre vårdköer, att Akademiskas uppdrag som högspecialiserat sjukhus försvagas och att vården blir dyr. Tilltagande specialisering av vården gör att sjukhuset snarare behöver renodla sin verksamhet och att enklare specialistvård utförs av andra vårdgivare eller utanför sjukhusets väggar. För patienterna ger färre inläggningar dessutom en säkrare vård. Därför behöver landstinget en strategi för att utveckla såväl sjukvård i hemmet, närvård i hela länet, virtuella mottagningar, mobila team, hemtester samt vårdval.

Vi tror också att lasarettet i Enköping kan få ett breddat uppdrag, både inom medicin och kirurgi.

Inriktningen är att mer vård utanför Akademiska ger möjlighet att vässa sjukhuset i rollen som ledande universitetssjukhus och att få bättre kontroll över ekonomin. Den medicintekniska utvecklingen ger vården en fantastisk möjlighet att behandla sjukdom allt högre upp i åldrarna med en ständigt utvecklad kvalitet. Effektivare cancerbehandlingar, nya läkemedel och robotkirurgi är bara några exempel. Men utvecklingen ger också möjlighet till säker vård utanför sjukhusen. Om vi inte utnyttjar teknikens möjligheter fortsätter framtidens vård i gamla strukturer. Allmänläkare inom akutvården tillsammans med anställning av specialister i akutsjukvård med fast hemvist på akuten skulle sannolikt leda till ett bättre omhändertagande och klokare resursanvändning. Äldre patienter kan fara illa av att behöva vänta länge på akutmottagningar. Landstinget ska därför arbeta för att öka andelen direktinläggningar såväl till länets närvårdsavdelningar som till de båda sjukhusen.

Vi Kristdemokrater vill att läkare från andra specialiteter än allmänmedicin ska fungera som konsulter mot länets vårdcentraler, mot kommunala äldreboenden och elevhälsan. En prioriterad specialitet är psykiatri.

Ett ökat inslag av specialistvård i öppenvården och mobila verksamheter ökar möjligheten för att patienter ska kunna få vård i den egna länsdelen. Såväl ögonmottagningen som öronmottagningen i Tierp ska återöppnas. Regelbunden rådgivande specialistverksamhet kan även ge kompetensutveckling och utgöra ett kollegialt stöd som lockar fler medarbetare att arbeta på vårdcentraler med långa avstånd till länets större orter och sjukhus. Inom beroendemedicin finns idag sjuksköterskor som åker ut i länet för att möta patienter i primärvården och arbetar konsultativt vid oro och misstanke om missbruk. Detta ska fungera väl i länets alla kommuner.

Det finns idag beslut på att barn i hela länet ska kunna vårdas palliativt i hemmet men i praktiken är det inte genomfört. Därför ska arbetet med att erbjuda palliativ vård till barn i hela länet påskyndas.

Invånare i hela länet har rätt till ambulans när det behövs. Idag saknas dock god täckning i hela länet. Därför ska ytterligare en ambulans i Tierp finnas tillgänglig dygnet runt. Det bör även finnas en dygnet-runt-ambulans i Knivsta och en ny ambulansstation bör snarast byggas i Gränby för att förkorta utryckningstiderna i länets östra delar.

- Utöka till tre heldygnsambulanser i Tierp och en i Knivsta
- Utveckla webbtjänsten "Mina vårdkontakter" – patienterna ska t.ex. kunna få kontakt med behandlande läkare via journalen.
- Utveckla vårdcentrum i Tierp – så att mer vård ges ute i länet
- Utöka uppdraget för lasarettet i Enköping
- Erbjud palliativ vård till barn i hela länet

Köerna i vården måste minska

För att vården ska vara patientsäker behöver den inte bara hålla god kvalitet – den ska även ges i tid och enligt behov. Därför är det oacceptabelt att det finns patienter i vårt län som tvingas vänta länge på vård. Lösningen på problemet ligger inte i att personalen ska springa fortare utan på att rätt uppgift ligger på rätt person. Ett inrättande av vårdnära tjänster ska avlasta läkarna och sjuksköterskorna så att de kan ägna sin tid åt att göra det de är utbildade för och låta annan personal ta hand om kringuppgifterna. Om den

Kristdemokratiska statsbudgeten vinner i Riksdagen så kommer landstinget få stimulansmedel för att underlätta övergången.

Det ska bli lättare att komma i kontakt med vården, oavsett om det handlar om att boka läkartid via nätet eller få rådgivning av en sjuksköterska inför operation. På så sätt kan vi skapa förutsättningar för smidighet och trygghet i vården. I vårt län väntar nu istället allt fler på operation och det blir allt svårare att komma fram på telefon och boka besök i primärvården. Det ska finnas ett telefonnummer in till Akademiska sjukhuset dit man som patient kan vända sig om man behöver boka eller ändra tid eller har mer allmänna frågor inför en behandling. Idag har verksamheterna olika telefontider, vilket skapar otrygghet och otillgänglighet. Genom att ha en gemensam linje in med generösa öppettider tror vi att många patienter kan få snabbare hjälp.

Målen i den målrelaterade ersättningen till såväl sjukhusen som primärvården ska ge tydliga incitament för att öka tillgängligheten.

- Inför vårdnära tjänster på hela Akademiska sjukhuset senast 2018
- Ett telefonnummer in till Akademiska sjukhuset för exempelvis tidsbokning
- Delaktighet i din vård på akuten
- Patientnärvård
- Bättre patientsäkerhet
- Målrelaterad ersättning för kortare köer.

Beroendevård för barn och unga

Den psykiska ohälsan och psykisk funktionsnedsättning bör få samma höga prioritet som kroppsliga sjukdomar inom vården. Stor medicinsk och psykologisk kompetens ska finnas i primärvården, elevhälsovården och i äldreomsorgen, samtidigt som Öppen-och slutenvården måste hållas ihop.

Ångest, stress och psykiska besvär leder i många fall till att unga testar droger och hamnar i missbruk. I andra fall är det drogerna som är orsaken till att de senare utvecklar psykisk ohälsa. Oavsett hur ett barn börjar missbruka är det allvarligt, och barnet har rätt till snabb hjälp. Region Uppsala måste ta sin del av ansvaret för beroendevården för barn och unga. Användandet av droger kryper längre ner i åldrarna och med internet så kommer svårare och tyngre blandningar. För att ingen ska riskera att hamna i ett långvarigt missbruk är det viktigt med insatser som snabbt sätts in när problemen

upptäcks. Eftersom tillgången till droger via nätet ökar blir också missbruket mer komplext allt längre ner i åldrarna. Därför kan och bör inte kommunerna ta hela ansvaret för barnens beroende utan beroendevården måste byggas ut i samarbete med sjukvården. Ett aktivt arbete för att bygga upp kompetens bör också riktas mot Barn-och ungdomspsykiatrien så att de kan fånga upp dessa barn och unga i sitt arbete.

2015 beslutade Landstingsfullmäktige att bygga upp beroendevård i samverkan med länets kommuner. Dock har arbetet ännu inte påbörjats och inga medel avsattes för densamma. Vi Kristdemokrater kräver därför att medel avsätts och att det beslutet genomförs. Beroendemedicinska mottagningen behöver få mer resurser för att kunna utöka sin verksamhet.

- Regionen bör omgående påbörja arbetet med att bygga upp beroendevård för barn och unga, enligt beslut i Landstingsfullmäktige 2015

Vårdlots

När man är sjuk kan det vara svårt att hitta rätt i sjukvården och att få hjälp i rätt tid. Som patient kan det ibland upplevas som att man behöver vara frisk för att orka vara sjuk. Så ska det inte behöva kännas och därför bör vi fortsätta utveckla vårdlotsar. En vårdlots är en sjuksköterska som hjälper till att samordna vården för patienter med stora och komplexa vårdbehov. De är också till för att hjälpa de som upplever att de får olika besked och att de skickas fram och tillbaka mellan olika vårdgivare. Vårdlotsen är viktig för att patienterna ska uppleva stöd, avlastning och bättre kontinuitet. Det minskar även behovet av akuta besök. För de patienter som har fått vårdlots har resultaten varit positiva. Man har kunnat se en kraftig minskning av inläggning på slutenvård och även kostnaderna för vården har minskat avsevärt.

Idag finns personliga ombud i Uppsala kommun för de psykiatripatienter som behöver hjälp utanför vården, dock slutar deras ansvar innan patienten når vården. Som ett led i att ge de patienter en tryggare tillvaro vill vi därför även att vårdlotsarna ska gälla inom psykiatrien.

- att vårdlotsarna bevaras och utvecklas
- att patienter får en bra måltidssituation, både bra mat och trevlig servering
- att Uppsala läns landsting verkar för att det utbildas fler sjukvårdstolkar
- att närakuten bevaras

Rehabilitering

Rehabilitering är allas ansvar men blir lätt ingens. Patienter i vårt län ska ha rätt till en plan som visar hur och när rehabiliteringen ska genomföras. För detta krävs ett utökat samarbete mellan kommuner och landsting. Våren 2014 presenterades en utredning kring brister i rehabiliteringskedjan. Den föreslog en rad åtgärder för att komma till bukt med problemen. Där nämndes bl.a. skapa lotsar för stroke, skapa kvalitetsindikatorer för stroke, skapa rutiner för avvikelserutiner när rehabiliteringskedjan inte fungerar och skapa behandlingsriktlinjer för rehabilitering som klargör vem som är ansvarig för olika delar i vårdkedjan.

- Att åtgärderna som presenterades i "Utredning om brister i vårdkedjan avseende rehabilitering" genomförs

Medarbetare

En grundförutsättning för att vår region ska kunna ha en verksamhet med hög kvalitet är att vi är en bra arbetsgivare så att vi kan attrahera och behålla rätt kompetens. Det är svårt att konkurrera genom att vara löneledande och därför är det extra viktigt att vår personal får arbeta med det de är utbildade för. Regionen måste utveckla karriärvägar för fler kompetensgrupper. En individuell lönesättning är nyckeln till en förbättrad löneutveckling. Även om det är bra med rörlighet inom organisationen så ska våra medarbetare inte behöva byta arbetsplats för att ha en rimlig löneutveckling.

Regionens kompetensförsörjningsstrategi ska utvecklas och samordnas inom sjukvårdsregionen. Vår region ska också medverka till en bättre behovsanalys och samordning av de behov som finns av exempelvis specialistsjuksköterskor och läkare. Idag ligger det ansvaret till stor del på enskilda verksamheter när behoven istället borde kartläggas och utbildningarna samordnas på nationell nivå. Kristdemokraterna vill se en ökad nationell samordning av vården och på sikt förstatliga sjukhusvården. Samordning av kompetensförsörjning skulle vara ett område som har mycket att vinna på det. I väntan på detta måste vi som region bidra till en ökad samordning mellan landsting och regioner i hela landet.

Regionen måste också öka sin förmåga att ta god hand om studenter och nyutexaminerade medarbetare. Ett bra exempel på detta är kliniskt utvecklingsår på Akademiska sjukhuset. Motsvarande bör även finnas inom övriga sjukvårdsförvaltningar.

En annan nyckel till att behålla och rekrytera personal för att göra vården mer effektiv är att utveckla och breddinföra vårdnära service för att lätta vårdpersonalens administrativa börda. Utvecklingen har de senaste åren närmast stått still. Inom IT-området bör utveckling som minskar dubbelregistrering av exempelvis kvalitetsregister prioriteras.

En förutsättning för att primärvården ska fungera är läkare med fastanställning. Genom att tillsätta fler ST-läkartjänster inom allmänmedicin bidrar vi till att lösa problemen på lång sikt. Fler ST-läkare bidrar också till fler läkare på vårdcentralerna redan på några års sikt. Därför bör antalet ST- block succesivt öka.

Regionens sjukvårdsverksamheter måste fungera dygnet runt, årets alla dagar. För att underlätta det krävs det att vi tillhandahåller parkeringsplatser till en rimlig kostnad för våra medarbetare.

I vårt län värnar vi våra medarbetare och därför är det självklart för oss att om det finns utrymme i schemalaggningsplaneringen att de medarbetare som av etiska skäl åberopar samvetsfrihet, i enlighet med Europakonventionen, ska ha rätt till det.

- Sänk avgifterna för personalparkering vid Akademiska sjukhuset
- Medverka till en nationell behovsanalys av utbildningsbehovet av specialistsjuksköterskor och läkare.
- Utveckla den verksamhetsförlagda utbildningen
- Inför kliniskt utvecklingsår för sjuksköterskor i alla sjukvårdande förvaltningar
- Öka insatserna för att ta till vara yrkesgrupper med utländska legitimationsutbildningar
- Prioritera IT-utveckling som minskar dubbelregistrering och minskar vårdpersonalens administrativa börda.
- Rätten att åberopa samvetsfrihet, i enlighet med Europakonventionen, ska värnas om utrymme finns i schemalaggningsplaneringen
- Flytta delar av sjukvårdspersonalens administration till andra yrkesgrupper

Folkhälsa

Hälsa, i vid mening allt från kost och motion till yttre miljö och relationer, handlar om att få leva ett så friskt liv som möjligt, utifrån sina egna förutsättningar. Hälsöfrämjande arbete ska stimuleras. Sociala och ekonomiska villkor, arbetsmiljö och levnadsvanor är viktiga faktorer för hälsoutvecklingen. Folkhälsoarbetet får därför inte inskränkas till hälso- och

sjukvården utan kräver ett gemensamt ansvarstagande och samverkan mellan olika samhällsaktörer. Alla ska kunna förlita sig på att den vård och omsorg man en dag kommer att behöva då står till förfogande. Tillgång till hälso- och sjukvård vid behov är i vid mening en rättighet för alla invånare. Att få tillgång till information, kunna påverka vård och behandling, ha en hög tillgänglighet och stor öppenhet i det goda mötet mellan invånaren och vårdpersonalen ger förutsättningar för ömsesidig respekt och tillit.

För att främja god folkhälsa ska vikten av goda mat- och motionsvanor inte underskattas. En sund livsstil ger många goda hälsoeffekter. Det finns idag möjlighet till kost- och motionsrådgivning via landstinget, men vägen dit är onödigt lång. Uppsala är det landsting i Sverige som är sämst på att skriva ut fysisk aktivitet på recept (FaR). Värk är ett stort hälsoproblem för en del patienter och om inget görs kan smärtan leda till både psykisk ohälsa och utanförskap. Därför behöver ett helhetsgrepp tas kring förebyggandet av smärta, där olika aspekter såsom motion, kost och medicinering vägas in.

- Förbättra friskvårdsarbetet och utskrivningen av fysisk aktivitet på recept, FaR
- Ta ett helhetsgrepp om hälsoarbetet för smärtpatienter
- Utveckla anhörigstödet – så att vi blir bättre på att möta och hjälpa anhöriga, även de anhöriga som är barn

Personer med funktionshinder

Personer med funktionshinder tillhör samhällets allra mest utsatta. Men mycket av utsattheten beror på hur vi har byggt samhället. Exempelvis ger tillgänglig kollektivtrafik ett minskat beroende av färdtjänst. Det är viktigt att politiken tar hänsyn till denna grupp och utformar ett program för att se till att deras rättigheter tas tillvara och att det förs upp på dagordningen. Trots allt handlar det om att skapa ett samhälle där alla kan delta. Det tjänar vi alla på.

Ett särskilt viktigt område är kollektivtrafiken. Att kunna använda kollektivtrafik ökar den individuella friheten och är dessutom billigare både för individ, landsting och kommun.

Landstinget är en stor arbetsgivare och ska därför kunna erbjuda arbete till personer med funktionshinder. Landstinget tog redan 2011 ett inriktningsbeslut om att förbättra möjligheterna till detta inom sina verksamheter. Arbetet har inte varit framgångsrikt och därför behövs ett omtag.

- Uppsala resecentrum ska göras mer tillgänglig för synskadade
- Bytesservice erbjuds på orter där UL har personal
- Hållplatsutrop på bussarna alltid ska fungera
- Bussutrop på stadsbusshållplatser ska införas med SL som förebild
- Landstinget ska erbjuda arbeten för personer med funktionshinder
- Landstinget behöver en långsiktig funktionshinderpolitik. Därför ska att likabehandlingsplanen följs upp och vidareutvecklas.

Kultur och bildning

Kulturen berikar

Mänskligheten har i alla tider kännetecknats av en obändig skaparlust. Utan kulturellt skapande av exempelvis musiker, författare, konstnärer och skådespelare skulle världen vara mycket fattig. Människans kulturella verksamhet genom historien visar att hon inte kan reduceras till enbart en biologisk varelse med uteslutande materiella behov. I den människosyn som kristdemokratin bygger på betonas istället vikten av att anlägga ett helhetsperspektiv på människan, där hennes andliga och själsliga dimensioner tas på djupaste allvar. Genom kulturen får vi rötter till vår historia, mening i nuet, visioner för framtiden och möjlighet att ingå i ett sammanhang. Kulturen hjälper oss att bli hela som människor, och som en del i det har den ett unikt egenvärde och får inte begränsas till en avgränsad sfär utan måste få genomsyra samhällets alla delar.

Samarbete med civilsamhället

Vägledande för vårt förhållningssätt till den kulturella verksamheten ska vara subsidiaritetsprincipen. Den innebär att kulturverksamhet som bedrivs av det civila samhället ska stödjas av det offentliga, men inte styras, och att de offentliga besluten i kulturfrågor ska fattas på en ändamålsenlig nivå. En god kulturpolitik måste sträva efter att ta tillvara det värdefulla kulturella arv som tidigare generationer har lämnat efter sig.

Förvaltarskapstanken är en viktig när det gäller att tillgängliggöra kulturlandskapet runt om området vid Wiks slott. Med en växande befolkning kommer Wikområdet spela en större roll i framtiden. Temat är en kultur och natur där familjer och barn kan ta del av vår historia oavsett plånbokens storlek. Landstinget äger och förvaltar området för framtiden. Folkhögskolan har under årens lopp varit en resurs i samhällsutvecklingen, landstinget

har ett ansvar att anta de nya utmaningar som vår omvärld ställer på oss. Folkhögskolor kommer spela en alltid viktigare roll för integrationen med bland annat yrkesutbildning. Men också för att möta behovet av korta kurser för personer med funktionshinder för att ge dem möjlighet till arbete och en egen försörjning. Därför behöver landstingets folkhögskola ställa om sitt linjeutbud för att mer motsvara samhällets behov och för att möta det behov som finns idag.

Vårt arv och vår samtids kultur berikas ständigt av människor med annan kulturell bakgrund än den svenska. En framgångsrik kulturpolitik ökar förutsättningarna för människor och olika gemenskaper i samhället att uppfatta sig som jämlikar, vilket kan öka människors vilja till samverkan för att vidmakthålla och vidareutveckla vårt demokratiska samhälle. Ett rikt kulturliv vitaliserar även demokratin. I detta sammanhang spelar folkbildningen en omistlig roll. Genom ökad kunskap skaffar sig medborgarna verktyg som underlättar deltagandet i samhällslivet.

Upplandstiftelsen arbetar idag med naturvård, friluftsliv och naturskola och är en gemensam angelägenhet för länets kommuner och landstinget. Den ska även i fortsättningen finansieras gemensamt.

Kultur i vården främjar hälsan

Landstinget bör på olika sätt främja hälsan. Ett sätt att göra det är genom att skapa miljöer i den landstingsdrivna verksamheten som är rofyllda och tilltalande. På Akademiska sjukhuset finns i dag en så kallade Läkpark för barn, vilket är ett bra exempel.

Det är viktigt att ta hänsyn till barns behov när vårdmiljöer utformas. Därför bör konst inom vården också riktas till barn, både för utformning och placering.

- Se över vilka linjer som bedrivs på Wiks folkhögskola.
- Sambandet mellan kultur och hälsa skatas tillvara genom ökade inslag av kulturaktiviteter på sjukhus
- Skapa fler läkande miljöer i landstingets vårdinrättningar
- Avsätt en tredjedel av resurserna för konstnärlig utsmyckning till konst riktad till barn.

Integration

Just nu är det många människor som sökt sig till vårt land och vårt län. Det ställer höga krav på vårt samhälle. För att lyckas med dessa utmaningar är en god integration avgörande. En nyckel i att skapa en god integration är språket, att göra sig förstådd och att bli förstådd. I våra verksamheter är det extra viktigt att människor förstår varandra speciellt inom vården. Därför är den tolkutbildning landstinget driver ett viktigt bidrag i integrationsprocessen.

Behoven hos de nyanlända är stora, hälsosamtal behöver genomföras och många av de som kommer bär med sig trauman. Det är en utmaning att få resurserna att räcka till för att täcka de nya behoven men också en möjlighet då en del av dem som kommer hit har med sig kompetens som vi kan behöva inför framtiden i vår region.

Att validera sin sjukvårdsutbildning tar ofta lång tid. Det är även svårt att hitta verksamheter inom sjukvården som tar emot praktikanter. Att handleda är tidskrävande så det är viktigt att verksamheten känner sig delaktiga och att det finns incitament för att ta på sig extra uppdrag. Att tillhandahålla en praktikplats ska inte vara en börda.

- Landstinget ska erbjuda fler praktikplatser för personer med utländsk sjukvårdsutbildning

Regional utveckling

Alla människor ska oavsett bostadsort kunna få del av samhällets grundläggande sociala rättigheter och ges rimliga förutsättningar att försörja sig och utveckla sin bygd. Därför krävs en aktiv regionalpolitik. En väl utbyggd infrastruktur är ett av de viktigaste medlen för att skapa goda förutsättningar för hela vårt läns utveckling. De lokala och regionala förutsättningar som finns i form av naturresurser och människors kompetens och kreativitet ska stödjas och främjas. Regionalpolitiken ska medverka till att en god grund för näringslivet i sysselsättningssvaga områden skapas i första hand genom generella stimulansåtgärder. Dessa insatser kan sedan kompletteras med riktade åtgärder. Med hjälp av snabba och effektiva kommunikationer och ett utvecklat utbildningssystem kan arbetsmarknaden i vår region vidgas. Arbetspendling, distansarbete och mänsklig kontakt som främjar ekonomisk utveckling kan då skapas. Ny teknik som skapar stora möjligheter till decentralisering av produktion och beslutsfattande ska tas tillvara. En

demokratisk, dynamisk och tillväxtinriktad regionalpolitik förverkligas bäst genom att de folkvalda på regional nivå själva ansvarar för utvecklingsplaneringen av den egna regionen. Samtidigt har staten ansvar för att den statliga servicen är tillgänglig i hela Sverige. Målet är att hela Sverige ska leva och att varje kommun och region ska vara ett fungerande samhälle, där människor kan få sina grundläggande behov av arbete och service tillgodosedda. Systemet för kommunal utjämning ska vara statligt och så utformat att konsekvenserna av skillnader i skattekraft, befolkningsstruktur, geografiska avstånd, klimat och sociala omständigheter utjämnas.

Arbetslösheten är generellt sett låg i Uppsala län. Eftersom länet ingår i en region med en tredjedel av landets arbetstillfällen är det många som pendlar, både inom vårt län men också till och från närliggande län. Samtidigt är Uppsala en universitetsstad med många unga studerande, som är i behov av fungerande kollektivtrafik samt cykel- och gångstråk. Människors rörlighet ställer krav på god infrastruktur och fungerande kollektivtrafik i hela länet.

- Stöd utbyggnad och tillväxt i de stråk där grundinvesteringar i infrastruktur redan är gjorda.

Goda vägförbindelser krymper länet

De vägar som binder samman orterna i länet är i många fall smala vägar som på flera ställen både saknar mittlinje och väggrenar. Bra vägar är en förutsättning för en bra kollektivtrafik och tillväxt i länet. I framtagandet av regionala utvecklingsplaner bör följande prioriteras:

- Uppgradera hela väg 288 till Östhammar
- Heby kommun får uppgraderade vägförbindelser med Uppsala, Enköping och Tierp
- Vägen mellan RV55 och trafikplats Grillby vid E18 förbättras
- Vägförbindelse mellan E18-E4 mellan Håbo-Märsta-Arlanda ska byggas
- En påfart till E4:an byggs i Moralund (Knivsta)
- Fyrspår Uppsala-Stockholm

Kollektivtrafik

Uppsala län växer

Uppsala län växer och samtidigt sker en samhällsutveckling där arbetsmarknadsregionerna blir större. Det ställer krav på en mer tillgänglig och miljöanpassad pendling. Kollektivtrafiken ska vara så bra att det ska vara ett praktiskt alternativ att välja bort bilen på åtminstone en del av sina resor. Landstinget bör se till att kollektivtrafiken är lättillgänglig för invånarna och att den är tidseffektiv för pendlarna. Vi ska ha en kollektivtrafik som är pålitlig med fler avgångar och att resenären kommer fram i tid. För att kunna leva upp till alla de krav som ställs på kollektivtrafiken blir det därför viktigare att fokusera på kvalitén snarare än på att pressa priserna. Vårt mål är att kollektivtrafikens andel av det motoriserade resandet ska öka.

Kollektivtrafiken skall vara lättillgänglig för invånarna och den ska vara tidseffektiv för pendlarna. För den som åker buss mer sällan ska det bli enklare att åka enstaka resor. Om det blir för krångligt är det lätt att i stället välja bilen. Information till den som reser mer sällan är ofta svårbegriplig och skapar oro. Därför är pålitlig information basen för en trovärdig kollektivtrafik. Enkelbiljettspriserna får inte heller vara så höga att de skrämmer bort nya resande.

Att slippa byten och behöva vänta i en kall busstur är ofta ett argument för att ta bilen i stället. Tiden då resenären sitter på bussen eller tåget kan ofta användas att göra sådant som inte går att göra i bilen, som exempel läsning eller arbete, medan bytestiden ofta upplevs som bortkastad tid. Studier visar också att bytestiden dessutom upplevs som betydligt längre än vad den är. Hur smidigt det är att byta är alltså helt avgörande för om man väljer att resa kollektivt eller inte.

Bytespunkter och hållplatser måste också vara trafiksäkra och trygga. Barn och andra som inte kan använda bilen ska kunna åka kollektivt på egen hand och byten skall kunna göras på ett tryggt och enkelt sätt.

Det gemensamma biljettsystemet för region- och stadstrafik var ett stort steg framåt. Men det finns mycket kvar att göra för att det ska fungera optimalt. Biljettsystemen kan ibland krångla och det kan vara svårt att veta vilken biljett som behövs. Oron över att utpekas som fuskare ökar inte viljan för "iblandresenärer" att resa kollektivt utanför sitt invanda mönster.

I förhållande till periodkortet är det dyrt att köpa enstaka resor särskilt för kortare resor över zongräns. Därför ska inte priset på enkelbiljetterna höjas ytterligare utan istället bör periodkortet få en uppräknig.

På Resecentrum ska det finnas samlad information för tåg- och bussförbindelser, realtidsinformation om förseningar, information om olika målpunkter och olika sätt att ta sig dit (gärna i form av både skyltar och pekskärm) samt orienteringskartor över Uppsala och närområdet.

- Kollektivtrafiken ska möjliggöra för barn och andra som inte kan använda bil att resa på egen hand.
- UL-appen ska utvecklas så att resenären kan följa sin buss, veta var den är och därmed kunna planera sin tid.
- Byten mellan länsbussar i länshuvudorter ska ha bytesgarantier
- Priset för enkelbiljetter och reskassa är oförändrat. Periodkortet höjs till 830 kr/30 dagar.
- Antalet byten minimeras och busslinjer knyts ihop – t.ex. i Tärnsjö
- Upptåget får ytterligare två stopp på linjen Sala-Uppsala i Vänge och Järlåsa.

UL-biljett ska ge rabatt på SJ och annan trafik

UL subventionerar resor som sker med UL:s egen trafik, men inte trafik utförd av andra. För våra invånare är detta inte logiskt. Om fler utförare än UL kan ta del av skattesubvention för resan kommer servicen till resenärerna att snabbare och flexiblare byggas ut. Resenären ska känna att olika utförare inte är ett hinder, utan tvärtom underlättar och ger bättre service. Vi vill därför att:

- Utredda möjligheten att med sig sina landstingssubventioner till andra utförare

Busslinjer behöver dras längre

Långsiktiga lösningar

Vårt län har idag goda möjligheter till längre pendling med tåg. Men alla delar av länet nås inte med järnväg. För att underlätta arbetspendling i hela länet vill vi att ett antal långdistansbusslinjer införs. Dessa busslinjer skulle kunna halvera restiden på sträckorna jämfört med idag. Bussarna ska vara av högsta långfärdskomfort med

möjlighet att arbeta ombord utan byten. För dessa busslinjer vill vi att det på sikt byggs en byggs en ny bussknutpunkt i Uppsala vid E4.

- Tierp-Forsmark-Östhammar-Stockholm
- Tierp-Uppsala-Stockholm
- Tierp-Uppsala-Danderyd
- Tierp-Uppsala-Järfälla-Jakobsberg-Enköping
- Västerås-Enköping-Håbo-Tierp-Gävle

Vi tror även att det spårbundna resandet måste fortsätta byggas ut både på kort och lång sikt. Även om alla satsningarna inte kan genomföras i den här planperioden vill vi att:

- Tågstopp i Vänge och Järlåsa
- Arosbanan Uppsala-Enköping byggs
- Pendeltåget till Bålsta förlängs via Enköping till Västerås
- Upptåget förlängs norrut via Gävle sjukhus till Sandviken
- Rålsbuss trafikerar sträckan Örbyhus-Österbybruk-Gimo-Hallstavik
- Fyrspår mellan Uppsala och Stockholm byggs
- Utöka turtätheten till 20 minuterstrafik på SL-pendeln Uppsala-Stockholm – med två avgångar i timmen via Arlanda, en i timmen via Märsta